

ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИЙ – це особа, яка безпосередньо приймала участь у бойових діях, та була захоплена супротивником і переміщена під владу ворожої країни (**стаття 4 IV Гаазької конвенції**).

КОЛИ ПОЧИНАЄТЬСЯ ПОЛОН?

Часом початку полону є момент переміщення особи під владу ворожої сторони.

З цієї миті, сторона під чією владою знаходиться полонений, зобов'язуються перевезти його до спеціального табору, який знаходиться на достатньо безпечній відстані від зони бойових дій. Якщо така евакуація неможлива без розміщення осіб у тимчасових таборах, то таке затримання повинно бути якомога коротким. Тримання в таборах повинно бути безоплатним, із забезпеченням достатнього рівня безпеки і життєдіяльності полонених.

Полон триває до моменту закінчення ведення бойових дій, якщо іншого не було вказано в угоді про поведінку із військовополоненими між сторонами конфлікту.

Проте, незважаючи на тривалість війни, з полону звільняються:

1. Невиліковні поранені та хворі, розумова чи фізична придатність

яких видається такою, що суттєво погіршилась.

2. Поранені та хворі, які, на думку лікарів, імовірно, не одужають протягом року, стан яких потребує догляду та розумова чи фізична придатність яких видається такою, що суттєво погіршилась.

3. Поранені та хворі, які одужали, але розумова чи фізична придатність яких видається такою, що суттєво погіршилася надовго.

ХТО МОЖЕ ОТРИМАТИ ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНОГО?

Згідно зі **статтею 4 III Женевської конвенції**, існують наступні категорії осіб, які можуть, у разі захоплення у полон, отримати цей правовий статус:

1) весь особовий склад збройних сил сторони, яка перебуває в конфлікті;

2) особовий склад добровольчих загонів та інших ополчень, включаючи особовий склад організованих рухів опору;

3) особовий склад регулярних збройних сил, що вважає себе підпорядкованим урядові або владі, не визнаних державою, яка тримає в полоні;

4) особи, які йдуть за збройними силами, але не входять до їх складу безпосередньо;

5) члени екіпажів суден торговель-

ного флоту, екіпажів цивільної авіації сторін;

б) населення не окупованої території, яке при наближенні ворога стихійно з власної ініціативи стає до зброї для боротьби з військами, що вторгаються, ще не сформоване у регулярне військо.

ТАКОЖ, для супротивника задекларовано імперативне правило (**у статті 5 III Женевської конвенції**), де говориться, що при появі сумніву, чи належить особа до перелічених вище категорій військових, то, незважаючи на це, вони все одно користуються захистом цієї Конвенції доти доки їхній статус не буде визначений компетентним трибуналом.

ЯКІ ІСНУЮТЬ УМОВИ, ДЛЯ НАБРАННЯ СТАТУТУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНОГО?

Вказаним вище особам висуваються певні вимоги, які зазначені у **III Женевській конвенції та IV Гаазькій конвенції**. Зокрема можливо виділити наступне:

1) Дотримання звичаїв та правил ведення війни.

2) Дотримання загальних правил, характерних для комбатантів, а саме:

а) мають на чолі особу, відпові-

дальну за своїх підлеглих;

б) мають визначений і чітко видимий здалеку розпізнавальний знак;

в) відкрито носять зброю.

3) Не скоєння військових злочинів.

ЩО ГАРАНТУЄ ОСОБІ СТАТУС ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНОГО?

З того моменту, коли особа попала у полон, і його статус був визначений як “військовополонений”, то вона опиняється під захистом **Женевської конвенції**. Зокрема, такий захист надає наступні гарантії:

1) Гарантія на харчування, що передбачає повний добовий раціон.

2) Гарантія на створення усіх необхідних умов для проживання у таборі.

3) Гарантія на збереження військового звання.

4) Гарантія на не посягання на життя полоненого, в тому числі гарантія на отримання медичної допомоги.

5) Гарантія на гуманне відношення до себе, неприпустимість дискримінації.

б) Гарантія на дотримання національного законодавства про працю, у випадку організації у табо-

рі військовополонених різноманітних робіт.

Потрібно зазначити, що **полонений не може відмовитись від зазначених гарантій і прав, які надаються йому Женевською конвенцією**.

ЯКІ ІСНУЮТЬ ОBOB'ЯЗКИ У СТОРОНИ, ЯКА ТРИМАЄ ПОЛОНЕНОГО?

Існують наступні заборони та обов'язки сторони, яка захопила військовополоненого:

1) Забороняється вдаватися до тортур та прояву насилля по відношенню до полоненого.

2) Необхідно надати особі-полоненому зв'язок із навколишнім світом.

3) Заборонено грабіжницькі дії по відношенню до полоненого.

4) Необхідно створювати нормальні умови для існування, в тому числі проживання та харчування під час перебування у полоні.

5) Необхідно організувати медичний огляд та надання медичної допомоги особам, які були поранені у бою, або тим, чий стан здоров'я погіршився під час перебування під владою іншої країни.

б) Необхідно поважати полонених, встановити рівне відношення до кожного з них, не вдаватися до дискримінації.

ГОЛОВНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ
УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ В
ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Буклет

ПРО ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО- ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛО- НЕНИХ

м. Одеса- 2016

